

De risico's van werken in

conflict gebieden

Mijn tweelingzus Femke en ik werken sinds 2001 in Afrika. Onze afstudeerfilm *Bushkids* maakten wij in 2002 in de Townships van Kaapstad. Door het maken van deze documentaire ontdekten wij dat je met film op een laagdrempelige manier veel mensen kan bereiken. Voor ons is toen de passie en drive ontstaan voor het maken van documentaires. De onderwerpen van onze films zijn de zogenoemde 'vergeten verhalen'. Wij willen 'gewone' mensen een stem geven.

/Ilse van Velzen

Onderwerpen die ons diep raken en nauwelijks aandacht krijgen in de media, motiveren en inspireren ons. Wij maken films met respect voor het onderwerp, de lokale bevolking en de problematiek. Dat is onze stijl. Wij kiezen ervoor om juist de mensen zelf hun verhaal te laten vertellen en niet 'de blanke expert', zodat de kijker zo dicht mogelijk bij het onderwerp komt. In 2006/2007 maakten wij de documentaire *Fighting the Silence* in Oost-Congo, over de gevolgen van seksueel geweld voor slachtoffers. Daarna vervolgden wij ons werk in Congo door het maken van de documentaire *Weapon of War, Confessions of Rape in Congo*. In deze film vertellen rebellen en militairen openlijk waarom en hoe zij verkrachting inzetten om hun doel te bereiken.

Een belangrijk deel van ons werk is de 'outreach'. Naast bewustwording voor een westers publiek vinden wij het belangrijk om de documentaires terug te brengen naar de landen waar de films zijn opgenomen. Eén van onze projecten 'The mobile cinema' doet dit. Deze rondreizende bioscoop laat de documentaire *Fighting the Silence* in Congolese dorpen en steden zien. De publieke filmvertoningen stimuleren dat de stilte en taboes rondom seksueel geweld worden doorbroken en er een discussie op gang komt.

Contact met lokale bevelhebbers

Sinds 2006 werken wij in het oosten van Congo. Ondanks dat er in 2003 vredesonderhandelingen zijn getekend en het Oosten officieel in postconflict verkeert, zijn er continue conflicten. Bij het draaien in onstabiele conflictgebieden is het belangrijk dat je alles goed voorproduceert, want er breken regelmatig gevechten uit. Wij, als producers en regisseurs, hebben natuurlijk wel de verantwoordelijkheid over onze crew. Inmiddels hebben wij een ontzettend goed netwerk opgebouwd in Congo. Wij hebben ons weten te omringen met veel betrouwbare lokale organisaties en individuen. Toen wij eind 2008 filmopnames maakten voor *Weapon of War* braken er hevige gevechten uit op zo'n 100 kilometer bij ons vandaan. De gewapende groepen maakten hun opmars richting de stad waar wij verbleven. In dat soort situaties zorg je dat je een evacuatieplan klaar

“Wij worden regelmatig vastgezet door autoriteiten: de geheime dienst, het leger of politie.”

hebt en houd je de situatie scherp in de gaten. Wij stonden regelmatig 'live' in contact via satelliettelefoons met militaire bevelhebbers aan het front, om de laatste updates te krijgen. Uiteindelijk stagneerde de opmars van de rebellen richting de stad, waardoor wij gewoon ons werk konden blijven doen, maar het heeft wel consequenties. Bepaalde reisplannen of interviews die gepland waren, konden door dit soort gevechten niet meer door gaan. Voor ons is het belangrijk om voornamelijk met lokale mensen in contact te staan, omdat zij de situatie vaak beter kunnen inschatten dan bijvoorbeeld organisaties als de Verenigde Naties. Je zorgt wel dat dit soort organisaties weten dat je in het land bent, zodat ze je kunnen vinden als er wordt overgegaan tot een evacuatie van alle expats.

Werken met rebellengroepen

Wij worden regelmatig vastgezet door autoriteiten: de geheime dienst, het leger of de politie. Vaak is dit omdat ze je proberen af te persen. De Congolese autoriteiten worden niet tot nauwelijks betaald en corruptie is groot. Wij zorgen altijd dat we de juiste filmvergunningen hebben en toestemming van generaals van de provincie of dorpschoufden. Veel papieren met stempels werken altijd. Vervolgens is het een kwestie van tijd. Wij calculeren extra tijd in ons draaischema in, omdat wij weten dat we regelmatig op kantoor vast worden gehouden voor ondervragingen. Wanneer wij na een paar uur nog steeds weigeren te betalen, weten zij ook wel dat het niet gaat >

gebeuren en laten ze je vaak weer gaan. Wanneer je de juiste papieren hebt, kunnen zij in principe niets doen, alleen hopen ze natuurlijk op wat extra inkomsten.

Voor *Weapon of War* hebben wij veel rebellen van verschillende rebellengroepen geïnterviewd. Wanneer je werkt met een onbetrouwbare doelgroep, als rebellenleiders en -groepen, zorgen wij dat we alles met de leiders van deze groep goed doorspreken. Ook is 't belangrijk om op je intuïtie te vertrouwen en te zorgen dat je de risico's zo klein mogelijk maakt. Dit doe je door alles goed te organiseren. Daarnaast is een grote kennis van het land en de mensen, de problematiek en de diepere lagen erg belangrijk. Om vertrouwen te winnen moet je mensen respectvol behandelen. Wees eerlijk in wat je doet en zegt. Dat is belangrijk en dan kun je de risico's verkleinen.

Risico's incalculeren

Toen wij begin 2009 in een kamp waren om een scène voor *Weapon of War* te filmen, was de spanning om te snijden. In het kamp zaten zes verschillende rebellengroepen, die samen werden gevoegd om in het Congolese Nationale leger te worden ingelijfd. De levensomstandigheden in het kamp waren slecht en de onvrede onder de rebellen groot. Wij filmden er omdat onze hoofdpersoon uit de film onderwijs gaf in dit kamp. Na een half uur werd onze hoofdpersoon door de rebellen verzocht om het kamp te verlaten. We voelden de spanning, maar bleven goed naar onze intuïtie luisteren. Het is belangrijk om de houding en het gedrag van de rebellen in het kamp nauwlettend in de gaten te houden. Het zijn dunne lijnen waar je dan op loopt en de nuances zijn belangrijk. Als wij te lang waren

“We voelden de spanning, maar bleven goed naar onze intuïtie luisteren.”

doorgegaan en de grenzen van de rebellen niet hadden gerespecteerd, was er een kans geweest dat de situatie zich tegen ons had gekeerd. Deze 'encounter' was zeker een van de meest dreigende situaties waarmee wij in aanraking zijn gekomen.

Tot nu toe zijn wij niet in levensbedreigende situaties terechtgekomen en dat willen we graag zo houden. Wij gaan best ver in het vertellen van onze verhalen en het

praten met bijvoorbeeld rebellen en militairen, maar wij calculeren de risico's realistisch en goed in. Wij zijn geen oorlogsjournalisten, die vaak midden in het conflict zitten. Dit is ook niet ons doel. Het belangrijkste is om intieme en persoonlijke verhalen te vertellen die zich wellicht in conflictgebieden afspeelen. Echter niet in het heetst van de strijd, maar eerder op de rand van of buiten het conflict. Wij zullen niet snel met onze crew het conflict intrekken, dat is niet het type film dat wij maken. /

Meer informatie: www.ifproductions.nl

Yan Ting Yuen

“Ik ben helemaal niet safe bezig, ik neem juist grote risico's. Ik ben documentairemaker en ga mijn eerste speelfilm maken in Hong Kong, overwegend Kantonees gesproken. Eigenlijk is het zo dat anderen het vooral risicovol vinden. Ik zelf ben daarover heen, heb overal over nagedacht en alle risico's uitgesloten. Maar het wordt me vaak verteld hoe risicovol het is. Ik weet niet beter dan dat ik geld verdien door bij een fonds mijn werk voor te leggen aan vakgenoten. We mogen in onze handjes klappen dat het zo kan. Liever dat vakgenoten mijn werk beoordelen dan mensen met alleen verstand van geld.”

Binger Filmlab

Discovering a world of talent...

Creative Labs for Writers

Directors

Producers

www.binger.nl

**NEDERLANDSE REGISSEURS
GEFELICITEERD MET DE NIEUWE
DDG GAZET!**

NEDERLANDS FONDS VOOR DE FILM, JAN LUIJKENSTRAAT 2, 1071 GM AMSTERDAM
TELEFOON 020 5707676, E-MAIL INFO@FILMFONDS.NL, WEBSITE WWW.FILMFONDS.NL